

درس ششم – قضیه حملی

- **جملات انشایی:** خبری از عالم خارج نمی دهند؛ بلکه تمایلات، احساسات، خواسته ها و اموری این دست را مطرح می کنند.
- **جملات خبری:** درباره عالم خارج خبر می دهند؛
- **جملات خبری صادق؛** با واقعیت مطابقت دارند؛
- **جملات خبری کاذب؛** با واقعیت مطابقت ندارند؛

تنها جملات خبری اند که قابلیت صادق یا کاذب بودن را دارند.

✓ از آنجا که وظیفه منطق جلوگیری از خطای اندیشه است و جملات انشایی **(مانند: جملات امری، پرسشی)** را نمی توان صادق یا کاذب دانست، این دسته از جملات در منطق بررسی نمی شوند.

تعریف قضیه: به **جملات با معنایی** که درباره چیزی خبر می دهند و می توانیم درباره **صدق** (درستی) یا **کذب** (نادرستی) آنها سخن بگوییم قضیه می گویند.

تمرین:

1- کدامیک از جملات زیر در منطق قضیه نامیده می شوند؟

(الف) که گفتت برو دست رستم ببند؟

(ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد.

(ج) اگر ماشین را بیمه کنی، هنگام تصادف خیالت آسوده است.

(د) هر چیز به جای خویش نیکوست.

اقسام قضیه

قضیه حملی: قضیه ای که در آن به **ثبوت** یا **نفی** چیزی برای حکم شود. هر تلاشگری موفق می شود.

قضیه شرطی: قضیه ای که در آن به **اتصال** یا **انفصال** میان دو نسبت حکم شود: اگر تلاش کنی موفق می شوی.

قضیه حملی:

- قضایای حملی همان جملات خبری در ادبیات اند.
- در منطق به نهاد جمله «موضوع»، به مسند آن «محمول» و به فعل ربطی (اسنادی) رابطه می گویند.

ایران	پهناور	است
(اجزای قضیه در ادبیات)	نهاد	مسند
موضوع	محمول	رابطه (نسبت)

- در صورتی که رابطه قضیه **ایجابی** باشد (مانند: **است**) قضیه را **موجبه** می نامند. (فعل مثبت)
 - در صورتی که رابطه قضیه **سلبی** باشد (مانند: **نیست**) قضیه را **سالبه** می نامند. (فعل منفی)
- رابطه **ایجابی** و **سلبی** را «**کیفیت قضیه**» می نامند.

تمرین

1- موضوع، محمول و رابطه قضایای زیر را مشخص کنید:

سیل غمت خانه دل را ببرد.

او تکفیلش را تحویل داد.

دانش آموزان مریض شدند.

کتاب ها ارزشمند هستند.

2- قضایای سالبه و موجبه را مشخص کنید.

دشمن نادان است نادان دانا نیست نادان ناتوان است

اقسام قضیه حملی:

- **قضیه شخصیه:** موضوع قضیه، جزئی باشد.
(نشانه آن: اسم خاص اول جمله مانند اسم انسان، اسم شهر، اسم کشور و ... - اسم داخل « » - این و آن)
- **قضیه محصوره:** موضوع قضیه، کلی باشد. (نشانه آن: هر، همه، هیچ، بعضی، برخی اول جمله)